

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΩΣ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΜΕΓΑΛΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

Με πολλήν ευχαρίστηση δημοσιεύομε τή συγκεντρωτική έκθεση της αγαπητής συνεργάτριας καί φίλης μας κ. Άννας Μακροπούλου Έπόπτιος Έργασίας, ὅτι ἀπὸ τὴς εἰδικῆς ἔρευνας ποὺ ἔκανε μόνη τῆς στὰς ἀόλοιθες βιομηχανίες στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιᾶ.

Πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ἀριθμοῦ, τοῦ εἰς τὰς διαφόρους βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας ἐργαζομένου προσωπικοῦ, ὡς καὶ τῆς ἡλικίας, οἰκογενειακῆς καταστάσεως αὐτῶν, ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ὄρων ἐργασίας, διεξάγεται λεπτομερῆς ἔρευνα εἰς ἅπαντα τὰ ἐπαγγέλματα τῶν πόλεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

Ἡ μέχρι σήμερον ἔρευνα περιέλαβε 219 Έργοστάσια, κατανέμονται δὲ ὡς ἀκολουθῶς κατ' εἶδος ἐπιχειρήσεως.

1) Έργοστ. κατασκευῆς Ἀνατολικῶν ταπητῶν 5, ἐγκατεστημένα ἐν Ἀθήναις, Πειραιεὶ καὶ Ν. Ἰωνίᾳ.

2) Έργοστ. Κλωστοῦφαντικῆς καὶ Ὑφαντικῆς βιομηχανίας 46 ἦτοι 12 Μεταξουργεῖα καὶ 34 Κλωστοῦφαντήρια, ἐγκατεστημένα ἐν Ἀθήναις, Πειραιεὶ, Ν. Ἰωνίᾳ, Ν. Φιλιππῶν, Μοσχάτῳ καὶ Καλλιθέᾳ.

3) Έργοστ. Πιλοποιίας ἤτοι κατασκευῆς θερινῶν καὶ χειμερινῶν πιλημάτων 10, ἐγκατεστημένα ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ.

4) Έργοστ. καταργασίας Χάρτου 27, ἦτοι 51 Κυτιοποιεῖα, 8 κατασκευῆς φακέλων καὶ καταστήων καὶ 13 χαρτοσακουλῶν.

5) Έργοστ. Πλεκτικῆς 37, ἦτοι 9 φανελλοποιεῖας 8 Καλτοποιεῖας καὶ 20 πλεκτῶν ἐνδυμάτων.

Ἀριθμὸς ἀπασχολουμένου Προσωπικοῦ.

Ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ εἰς τὰ ἀναφερόμενα 219 ἔργοστάσια ἀνέρχεται εἰς 16.657, ἔξ ὧν ἄνδρες 1970 καὶ γυναῖκες 14.697.

Τὸ γυναικεῖον προσωπικὸν ὑπερβαίνει, διότι ἡ ἔρευνα ἐγένετο εἰς καθῆρως γυναικεῖας φύσεως ἐπαγγέλματα.

Ἀριθμὸς ἀπασχολουμένων προσφύγων.

Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν 16.657 ἀπασχολουμένων προσώπων, 12.098 ἦτοι τὰ 75 ο) σχεδὸν εἶναι πρόσφυγες καὶ ὧν ἄνδρες 1138 καὶ γυναῖκες 10.960. Ἐκ τούτων εἰς τὴν ταπητουργίαν, ἐπὶ 201 ἀνδρῶν καὶ 547 γυναικῶν, μόνον 2 εὐρέθησαν γηγενεῖς. Εἰς τὴν Μεταξουργίαν καὶ Κλωστοῦφαντουργίαν ἐπὶ συνόλου 7.147 ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ οἱ 4.232 εἶναι πρόσφυγες. Εἰς τὴν πιλοποιίαν ἐπὶ 684 προσώπων οἱ 215 εἶναι πρόσφυγες. Εἰς τὰ ἔργοστάσια Κυτιοποιίας φακέλων κλπ. ἐπὶ τῶν 1952 προσώπων οἱ 1254 εἶναι πρόσφυγες καὶ τέλος εἰς τὰ διάφορα ἔργοστάσια πλεκτικῆς ἐκ τῶν 1226 οἱ 752 εἶναι πρόσφυγες.

Ὑγιεινὴ τῶν τόπων ἐργασίας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς διεξιχθείσης ἐρεύνης ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως τῶν τόπων ἐργασίας ἀναφορικῶς μὲ τὸν φωτισμὸν, ἀερισμὸν, καθαριότητα κατ' ἀναλογίαν χώρῳ σύμφωνα μὲ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐργαζομένου προσωπικοῦ δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὰ, διότι ἐλάχιστα ἀνταποκρίνονται εἰς ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου «περὶ ὑ-

γιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν». Ἐκτὸς τῶν νέων ἐγκαταστάσεων καὶ τῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν ἀνακαινιζομένων παλαιῶν, αἱ λοιπαὶ εὐρίσκονται ὑπὸ ἀηλιό-τάτας ὑγιεινῆς συνθήκας ἔξ ὧν τινὲς εἰς ἐντελῶς πρωτόγονον κατάστασιν καὶ ἀναλυτικῶς :

1) Εἰς τὰ ταπητουργεῖα ἐκτὸς τῶν μεγάλων ἐγκαταστάσεων τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἐταιριῶν αἱ ὀποῖαι δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 10, τὰ λοιπὰ ἐργαστήρια ἔχουν ἰδρυθεὶ ἀπὸ πρόσφυγας μικροεπιχειρηματίας ταπητουργοῦς, μετὰ τὴν ἀφιξίν ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ὅπως προχείρως καὶ ἐντὸς χώρων μὴ ἐκπληροῦντων οὐδὲ τοὺς στοιχειωδιστέρους ὄρους τῆς ὑγιεινῆς, ἦτοι εἰς χώρους ἄλλοτε χρησιμοποιοημένους, δι' ἀποθήκας, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ σταύλους, εἰς τοὺς ὀποῖους χώρους ἐγκατέστησαν τοὺς ἰστούς ἀνευ οὐδεμιᾶς διαρρυθμίσεως. Δι' εὐνοήτους οἰκονομικοὺς λόγους μέχρι σήμερον δὲν ἐπῆλθε βελτίωσις εἰς τοὺς τόπους τούτους ἐργασίας.

2) Εἰς τὰς Κλωστοῦφαντικὰς ἐργασίας, ἦτοι εἰς τὰ Μεταξουργεῖα καὶ Κλωστοῦφαντήρια ἐκ τῶν ἐπιθεωρηθέντων 46, τὰ 21 ἔχουσι τὸν τύπον καλῶν ἐργοστασίων καὶ ἐκπληροῦσι τοὺς ὄρους τῆς ὑγιεινῆς καθόσον εἶναι νέαι ἐγκαταστάσεις καὶ τινες ἔχουσι τελείας ἀνακαινισθεῖ. Σχετικῶς κατάλληλα εὐρέθησαν 16 ἦτοι παλαιαὶ ἐγκαταστάσεις εἰς 2; ἐπῆλθον τινὲς μεταρρυθμίσεις καὶ 9 εἶναι τελείως ἀκατάλληλα, ὡς παλαιαὶ ἐγκαταστάσεις μὴ ἐπιδεχόμεναι μεταβολῆς τινός.

Ἐπίσης ἐκ τῶν ἀνωτέρω 46 ἐργοστασίων μόνον 7 ἔχουσι εἰδικὰ αἰθούσας δι' ἐστιατόρια, νιπτήρας καὶ λιματοφυλάκια, τὰ λοιπὰ στεροῦνται τοιούτων καὶ τὸ προσωπικόν των, τὸ ὅπερον συνήθως κατοικεῖ μαζῶν, ἀναγκάζεται νὰ λαμβάνῃ τὴν μεσημβρινὴν τροφήν του ἐντὸς τῶν τόπων ἐργασίας καὶ μετὰ τῶν μηχανημάτων ἢ κατὰ τὸ θέρος εἰς τὸ προαύλιον εἰς τὸ ὑπαιθρον. Ἐπίσης συσσίτια ἢ ἄλλης φύσεως ἰδρύματα κοινωνικῆς προνοίας δὲν ὑπάρχουσι καὶ τὸ προσωπικὸν τρέφεται ἀθλιέστατα μὲ ξηρὰν καὶ ἀνεπαρκῆ τροφήν, ἣν προμηθεύεται συνήθως ἀπὸ τὰ πλησίον οἰνομαγειρεῖα τὰ ὅποια παρέχουσι λίαν ὑπόπτου καθαριότητος τοιαύτην.

3) Εἰς τὰ ἔργοστάσια πλεκτικῆς ἐκ τῶν 9 ἐπιθεωρηθέντων φανελλοποιεῖων ἅπαντα πληροῦσι τοὺς ὄρους τῆς ὑγιεινῆς.

Ἐκ τῶν 8 καλτοποιεῖων 4 εἶναι παλαιαὶ ἐγκαταστάσεις μὲ ἀνεπαρκῆ ἀερισμὸν καὶ φωτισμὸν, 2 εὐρίσκονται εἰς παλαιὰ οἰκήματα μὴ ἐπιδεχόμενα μεταβολῆν καὶ 2 εἰς οἰκήματα ἀκατάλληλα ὡς ἀνθυγιεινά.

Ἐκ τῶν 20 ἐργοστασίων πλεκτῶν ἐνδυμάτων, τὰ 2 εἶναι ἐγκατεστημένα εἰς ἀνώγεια διμερῆματα κατὰλληλα, 4 εἶναι σχετικῶς κατάλληλα καὶ 4 εὐρίσκονται εἰς ὑπόγεια πλακόστρωτα φωτιζόμενα διὰ τῆς μοναδικῆς των θύρας καὶ συνεπῶς ἀκατάλληλα. Ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων ἐργοστασίων πλεκτῶν ἐνδυμάτων, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας ὑπὸ τύπο,

οικιακής βιοτεχνίας.

4) Είς την πιλοποιήσαν εκτός ενός τὸ ὅποιον στερεῖται ἐπαρκoὺς ἀερισμοῦ καὶ φωτισμοῦ τὰ ἄλλα εἶναι ἐγκατεστημένα εἰς κατάλληλα οἰκήματα.

5) Ἐκ τῶν 51 ἐργαστηρίων κυττοποιίας, τὰ 21 εἶναι ἐγκατεστημένα εἰς ἀνώγεια καὶ ἰσόγεια διαμερίσματα μὲ ἐπαρκῆ ἀερισμὸν καὶ φωτισμὸν, τὰ 19 εὐρίσκονται εἰς χαμηλὰ καὶ στενὰ ἡμιπατώματα (πατάρια) ἢ ὀπισθεν τῶν κ)των πωλήσεως μὲ ἀνεπαρκέστατον ἀερισμὸν καὶ φωτισμὸν καὶ 9 εὐρίσκονται εἰς ὑπόγεια ἀνθυγιεινὰ ὡς ὑγρὰ ἀνήλια καὶ σκοτεινὰ. Ἐκ τῶν 8 ἐργαστηρίων κατασκευῆς φακέλλων καὶ καταστίχων, τὰ 6 εἶναι καλὰ ἐγκαταστάσεις καὶ τὰ 2 μὲ ἀνεπαρκῆ ἀερισμὸν καὶ φωτισμὸν καὶ τέλος ἐκ τῶν 13 χαρτοσακκουλοποιείων τὰ 7 εἶναι τελείως ἀκατάλληλα, ἐγκατεστημένα εἰς ἀνθυγιεινὰ ὑπόγεια. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι ἐπὶ 219 ἐπιθεωρηθέντων ἐργοστασίων καὶ ἐργαστηρίων τὰ 82 εἶναι κατάλληλα, 95 σχετικῶς κατάλληλα καὶ 42 τελείως ἀκατάλληλα.

Ἡ ἀμεσος διόρθωσις τῆς ἀθλίας ταύτης καταστάσεως τῶν τόπων ἐργασίας ὑπὸ τοῦς σημερινοῦς οἰκονομικοῦς ὁρους καὶ ἕνεκα ἐλλείψεως κατοικίας ἀποθίνει ἀδύνατος.

Ἐπιπλέον καὶ οἱ τυχῶν μυνηθέντες ἐργοδοτοὶ ἀπαλλάσσονται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων. Τὸ κακὸν θὰ διορθωθῆ μόνον διὰ θαυμασίας λήψεως δεόντων νομοθετικῶν μέτρων.

Κυβισμὸς τόπων ἐργασίας.

Εἰς τὰ ἐργαστήρια πλεκτῶν ἐνδυμάτων καὶ κυττοποιίας κυρίως ὁ ἀριθμὸς τοῦ προσωπικοῦ εἶνε δυσανάλογος πρὸς τὸν χώρον, καὶ φυσικὰ ἢ ἑλλειψὶς ἀναλογίας κυβισμοῦ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς υγιείας τῶν ἐργαζομένων.

Ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ, ἐλλείπει ἐπαρκoὺς χώρου, δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ εἰμὴ δι' ἀπολύσεως μέρους τοῦ προσωπικοῦ.

Καθαριότης τόπων ἐργασίας.

Ἀπὸ ἀπόψεως καθαριότητος, ἐκτὸς τῶν μεγάλων καὶ νέων ἐγκαταστάσεων, τὰ λοιπὰ ὑστεροῦν πολὺ, τὰ δάπεδα συνήθως ξύλινα, μετὰ δυσκολίας καθαρίζονται. Κυρίως ἢ ἑλλειψὶς καθαριότητος παρατηρεῖται εἰς τὰ Κυττοποιεῖα,

Πᾶν μέτρον, τὸ ὅποιον ἦτο δυνατόν νὰ ληφθῆ διὰ τὴν τήρησιν τῆς καθαριότητος, ἐπεδιώξαμεν. Ἡ ἑλλειψὶς ὅμως καὶ ἐπαρκoὺς ὕδατος συντείνει κατὰ πολὺ εἰς τὴν μὴ τήρησιν τῆς καθαριότητος τῶν κ)των.

Ὁροι Ἔργασίας.

Εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἐπαγγέλματα τὸ ὄριον τῆς ἐργασίας, ἔχει ἐφαρμοσθῆ διὰ νόμου. Εἰς τὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς φακέλλων, καταστίχων, κυτίων καὶ χαρτοσακκουλῶν, παραβιάζεται ὅμως καὶ τοῦτο ἐπὶ 1-1 1)2 ὥραν πλέον τῆς κανονισμένης. Εἰς τὴν πιλοποιήσαν τὸ προσωπικὸν ἐργάζεται 9 ἡμέρας κατόπιν συμφωνίας μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν. Εἰς τὰς λοιπὰς ἀναφερομένας ἐπιχειρήσεις ἐξακολουθεῖ ἢ 10ωρος ἡμερησίᾳ ἐργασία. Παρατάσεις τῶν ὥρων ἐργασίας παρατηροῦνται κυρίως εἰς τὰς κλωστοῦφαν-τουργικὰς ἐργασίας τῆ συγκαταθέσει πάντοτε τοῦ προσωπικοῦ, τὸ ὅποιον παρ' τὰς συστάσεις μας ἀδιαφορεῖ διὰ τὰς ἐπὶ τῆς υγιείας του συνεπείας τῆς ὑπερκοπώσεως προκειμένου ν' αὐξηθῆ τὸ γλίσχρον

τοῦ ἡμερομίσθιον. Διὰ τὴν ἐπὶ πλέον παράτασιν ἐπὶ ὄριον πληρώνονται μὲ τὸ 1)2 ἡμερομίσθιον. Ἐπίσης εἰς τὴν ταπητουργίαν αἱ ἐργάται ἐργάζονται κατὰ βούλησιν ἄνευ ὀρισμένης ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ἐργασίας λόγῳ τοῦ συστήματος τῆς κατ' ἀποκοπὴν πληρωμῆς (κατὰ χιλιάδα κόμβων.) Ἡ μεσημβρινὴ ἀνάπαυσις ἔχει καταργηθῆ, πολλαὶ τρώγουσιν τὴν ξηρὰν πάντοτε τροφήν των εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν τῆς ἐργασίας. Συνεπῶς κατὰ μέσον ὄριον ἐργάζονται ἐπὶ 12 καὶ 13 ὥρας. Αἱ παρατηρήσεις καὶ συστάσεις μας ἀποβαίνουν ἀκαρποὶ δεδομένου ὅτι εἰς τὴν βιοτεχνίαν αὐτὴν τὰ 82ο)ο εἶναι χήραι καὶ ὀρφανὰ διατρέφουσαι συνήθως πολυμελῆ οἰκογένειαν ἐκ δὲ τῶν ἐγγάμων πολλαὶ ἐργάζονται διὰ νὰ διατρέψουσιν καὶ τοὺς ἀνέργους συζύγους των ὡς εἰς τὴν Ν. Ἰωνίαν.

Ἡλικία ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ.

Ἐκ τῶν 1970 ἀνδρῶν εἶναι ἡλικίας ἀπὸ 9-14 ἐτῶν 224, 14—18 ἐτῶν 247, ἀπὸ 18 ἐτῶν καὶ ἄνω 1399.

Ἐκ τῶν 14.678 γυναικῶν 2364 εἶναι ἡλικίας: 9-14 ἐτῶν, ἀπὸ 14 18 ἐτῶν 5022 καὶ 7.301 ἄνω τῶν 18 ἐτῶν. Ἦτοι ἀναλογία ἐπὶ τοῖς ἑκατόν

ἀνδρες γυναικες:

9—14 ἐτῶν=0.11 9—14 ἐτῶν=0.16

14—18 » =0.18 14—18 » =0.34

ἄνω τῶν 18 » =0.71 ἄνω τῶν 18 » =0.51

Οἰκογενειακὴ Κατάστασις Προσωπικοῦ.

Ἐκ τῶν 1970 ἀνδρῶν ἔγγαμοι εἶναι 963 καὶ ἄγαμοι 1007 ἐκ δὲ τῶν γυναικῶν ἐπὶ 14.687.:

χήραι εἶνε 2945 ἦτοι ἀναλογία ἐπὶ τοῖς ο)ο =0.20

ἔγγαμοι » 1010 » » » » =0.07

μὲ γονεῖς » 2764 » » » » =0.18

ὀρφ. γονέων 2637 » » » » =0.21

» πατρὸς 5331 » » » » =0.34

Ἦτοι τὰ 75 ο)ο τῶν ἀπασχολουμένων γυναικῶν εἶναι χήραι καὶ ὀρφανὰ γονέων ἢ πατρὸς, ἀνήκουσι δὲ σχεδὸν ἅπασαι εἰ τὸν προσφυγικὸν πληθυσμὸν καὶ τὰ 2)3 ἔχουσι 2—4 τέκνα.

Αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν ταπητουργίαν. Μεταξουργίαν καὶ Κλωστοῦφαντουργίαν, ἢ ἀναλογία δὲ εἶναι ἐλάχιστη 0.07 καὶ αἱ πλείσται ἐξ αὐτῶν πρόσφυγες, διότι, ὡς γνωστὸν ἢ γεγενῆς ἐργάτρια ἐγκαταλείπει τὸ ἐργοστάσιον μετὰ τὸν γάμον καὶ μόνον εἰς μεγάλῃ οἰκονομικῇ δυσχέρειαν ἐπανέρχεται Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν 1010 ἐγγάμων γυναικῶν ἐπίτοκται εὐρέθησαν 2 καὶ 3 θηλάζουσαι.

Ἡ μεγαλυτέρα ἀναλογία, τὰ 58 ο)ο παρατηρεῖται πάντοτε εἰς τὰς ὀρφανὰς πατρὸς ἢ γονέων, αἵτινες πολὺ συχνὰ ἐργάζονται διὰ νὰ διατρέψωσι πολυμελῆ οἰκογένειαν.

Ἀριθμὸς ἀνηλίκων.

Εἰς τὴν ταπητουργίαν ἀπασχολοῦνται 912 ἀνήλικα κάτω τῶν 14 ἐτῶν, εἰς τὴν μεταξουργίαν 328, εἰς τὰ κλωστοῦφαντήια 589, εἰς τὰ ἐργοστάσια κυττοποιίας, φακέλλων κλπ. 574, εἰς τὴν πλεκτικὴν 64 καὶ εἰς τὴν πιλοποιήσαν 58. Ὁβῶ συνόλον ἀπασχολουμένων ἀνηλίκων ἔχομεν 2586 ἦτοι 15 ο)ο ἐπὶ τοῦ ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ Ἐξ αὐτῶν ἄρρενα εἶναι 224 καὶ θήλεα 2374. Ἐχουν γονεῖς 723 καὶ ὀρφανὰ γονέων ἢ πατρὸς 1865. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου περὶ ἄ

(Συνέχεια στὴν 6η σελίδα)

παγορεύσεως τῆς προσλήψεως εἰς τὰ ἐργαστάσια ἀνηλίκων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των προσκρίπτει πάντοτε, διότι δὲν ἐλήφθησαν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο προπαρασκευαστικὰ μέτρα Κρατικῆς καὶ Κοινωνικῆς προνοίας. Διὰ τῆς ἀπομακρυνσεῖς των ἐκ τῆς ἐργασίας δὲ, ἐκπληροῦνται ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ νόμου ὁ ὁποῖος εἶναι ἀφ' ἑνὸς νὰ προστατεύσῃ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ καταστήσῃ πραγματικὴν τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν ἐξάγομεν ὅτι τὰ 72 ο)ο τῶν ἀνηλίκων ἀνήκουσιν εἰς ἀπορρατισθείας οἰκογενείας καὶ τὸ μικρὸν ἡμερομίσθιον των εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον εἰς τὸν οἰκογενειακὸν προῦπολογισμόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ μόνη πρόσοδος τῆς οἰκογενείας.

Τούτου δεδομένου, φανερόν γίνεται ὅτι τὰ πτωχὰ αὐτὰ παιδιὰ ἐκδικωόμενα τοῦ ἐργαστασίου ὄχι μόνον δὲν θὰ φοιτήσουν εἰς τὸ σχολεῖον, διότι ἀπαιτοῦνται ἔξωδα ἀλλὰ καὶ θὰ τραποῦν πολὺ χειρότερα ἢ καθόλου στερούμενα τοῦ ἡμερομισθίου των Συνεπὼς ὄχι μόνον ἡ υγεία των θὰ διατρέξῃ κίνδυνον μεγαλύτερον ἀλλὰ καὶ ἡ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ των ἀγωγή, διότι ἡ θὰ ἐργασθῶν εἰς μικροεργαστήρια ὑπὸ χειρτέρους δροῦς ἢ θὰ διημερεύουν εἰς τοὺς δρόμους.

Ἐπίσης ὡς σημειωθῆ ὅτι πολλαὶ μητέρες προσλαμβάνουσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ ἐργαστάσιον καὶ ἀναγκάζονται νὰ τὰ ρίπτουν ἀπὸ ἡλικίας 10 καὶ 9 ἐτῶν εἰς τὴν πρόωρον σπατάλην τῶν δυνάμεων του διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους.

Ἐκπαίδευσιν.

Ἡ διεξαχθεῖσα ἔρευνα εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἐπαγγέλματα ἔδωκε τ' ἀκόλουθα ἀποτελέσματα:

Εἰς τὸ ἀνδρικὸν προσωπικὸν ὁ βαθμὸς τῆς ἀγραμματοσύνης εἶναι περιορισμένος, διότι τὰ περισσότερα ἀνήλικα φοιτοῦν εἰς τὰς νυκτερινὰς σχολὰς τῆς συν οικίας των.

Ἐκπαίδευσιν γυναικείου προσωπικοῦ :

Ἐπὶ συνόλου 14687 γυναικῶν :

δὲν ἔλαβον καμμίαν ἐκπαίδευσιν 7679 ἤτοι 0.52 ο)ο
 εἶχαν φοιτήσει ἀπὸ τὴν Α - Γ τάξιν 3451 » 0.23 »
 » » εἰς τὴν Δ » 2887 » 0.19 »
 » » εἰς τὴν Ε - ΣΤ » 611 » 0.04 »
 » » εἰς τὸ Γυμνάσιον 4

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος, τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου προσωπικοῦ πᾶν ἄλλο ἢ ἱκανοποιητικὰ εἶναι, διότι ἐν ἀναλογίᾳ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τῶν ἀγραμμάτων εἶναι 0.52, ἤτοι πλεόν τοῦ ἡμίσεως δὲν ἐφοίτησαν καθόλου εἰς τὸ σχολεῖον, τοῦτο δὲ ἐξηγεῖται α) διότι εἰς ἐπαγγέλματα ὡς ἡ ταπητουργία εἶδος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολομένων γυναικῶν εἶναι πρόσφυγες, ἀπὸ τὰ ἐνδότερα χωρὶα τῆς Μ. Ἀσίας, οἷτινες λόγῳ τῆς οικονομικῆς ἀνάγκης προσλαμβάνουσι ὡς βοηθοὺς τὰ μικρὰ των τέκνα, εὐθὺς ὡς συμπληρώσουν τὸ 9ον ἔτος καὶ συνεπὼς δὲν φοιτοῦν καὶ αὐτὲς εἰς τὸ σχολεῖον β) εἰς τὰς κλωστουφαντικὰς γενικῶς ἐργασίας σχεδὸν ἀπασαι αἱ τεχνίτριαι ἐπεδύθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν ὡς δι-επίστωσα ἀπὸ 10 - 12 ἐτῶν καὶ εἰς παλαιότερους χρόνους ἀπὸ 7 - 8 ἐτῶν, καὶ γ) διότι εἰς τὰ ἐπαγγέλματα τὰ μὴ χρήζοντα τεχνικῆς εἰδικεύσεως καὶ συνεπὼς

μεγάλῃ μαθητείᾳ, ὡς ἡ κυττοποιεῖα τρέπονται τὰ πτωχότερα κερύτσια τῆς ἐργατικῆς τάξεως, καθόσον ἀποφέρουν μεγαλύτερον ἡμερομίσθιον ἅμα τῇ εἰσόδῳ των εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν φοιτοῦν καὶ αὐτὰ εἰς σχολεῖον.

Πᾶλλὰ τῶν ἐργαζομένων ἀνηλίκων φοιτῶσιν εἰς τὰς νυκτερινὰς σχολὰς τοῦ Βαρθολομαίου, τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἑλληνίδων καὶ εἰς τὰς νυκτερινὰς σχολὰς τοῦ Κράτους εἰς διαφόρους συνοικισμοὺς. τὰ περισσότερα ὁμοῦ κατοικοῦν εἰς ἀπομεμακρυσμένας συνοικίας λόγῳ δὲ τῆς ἀποστάσεως καὶ ἀν' ὑπάρχουσι νυκτερινὰι σχολαὶ δὲν προλαμβάνουσι:

ἡμερομίσθιον.

Τὸ ἡμερομίσθιον τοῦ ἀνδρικοῦ προσωπικοῦ κυμαίνεται τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ 50—90 δρχ. τῶν βοηθῶν ἀπὸ 25—45 καὶ τῶν μαθητευομένων ἀπὸ 12—20. Τοῦ γυναικείου προσωπικοῦ ἔχει ὡς ἀκόλουθως :

1) Εἰς τὴν ταπητουργίαν, ἐργάζονται κατ' ἀποκοπὴν καὶ πληρώνονται κατὰ χιλιάδας κόμβων. Ἡ χιλιάς πληρώνεται πρὸς 2,60—2,80 διὰ τὴν χονδρὴν ἐργασίαν ὡς ἡ ποιότης Σπάρτης, καὶ 3,20—3,50 διὰ τὴν λεπτὴν ὡς ἡ ποιότης Σιδῆς.

Εἰς ἕκαστον ἰστὸν τοποθετοῦνται συνήθως 3—4 ἐργάτρια ἐξ ὧν ἡ μία τεχνήτρια (μαστόριτσα) καὶ αἱ λοιπαὶ βοηθοὶ ἢ μαθ' ματευόμεναι. Ἡ τεχνήτρια ἀναλαμβάνει συνήθως μὲ μὲλῃ τῆς οἰκογενείας τῆς τὸν ὑπὸ κατασκευῇ, τάπητα καὶ πληρώνει ἐξ ἰδίων τὰς μαθητευομένας 5—10 δρχ. Μὲ καλὴν τεχνήτρια μὲ τὰς βοηθοὺς τῆς ἐργαζομένη πάντως πλεόν τοῦ δεκαῶρου καὶ εἰς χονδρὴν ἐργασίαν εἶδει ἡμερησίαν παραγωγὴν 16—20 χιλ. κόμβους, ἀφαιρουμένου ὁμοῦ τοῦ ἡμερομισθίου τῶν βοηθῶν τῆς τῆς ἀπομένει ἡμερομίσθιον ἀπὸ 35 ὡς 40 καὶ εἰς 45 δρχ.

Μετρίως ἱκανότητος τεχνήτρια ἔχει ἡμερομίσθιον 25—35 καὶ αἱ βοηθοὶ 5—10. Αἱ φαλιδίστριαι αἱ ὁποῖαι κενεοῦν τὸν τάπητα εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπεξεργασίας πληρώνονται 25—45 δρχ. καὶ αἱ ἀσχολούμεναι εἰς τὸ τύλιγμα τοῦ νήματος, ἄνω τῶν 45 ἐτῶν συνήθως, ἔχουν 12—15 δρχ. Αἱ σχεδιάστριαι πληρώνονται μηνιαίως 300—1500 δρχ.

2) Εἰς τὴν Μεταξουργίαν καὶ Κλωστουφαντουργίαν τὰ ἡμερομίσθια ἔχουν ὡς ἑξῆς: Εἰς τὴν κατ' ἀποκοπὴν ἐργασίαν, ὁ μέσος δρος τῶν ὑφαντουργῶν πληρώνεται μὲ 30—45 δρχ. Αἱ μὲ ἡμερομίσθιον πληρωνόμεναι κερδίζουσι 25—35 δρχ. Αἱ βοηθοὶ γενικῶς 15—20. Ἐπὶ πλεόν τινὲς τῶν ἐργοδοτῶν πληρώνουσι ποσὸν τι διὰ τὴν ἐπὶ πλεόν τῆς κανονισμένης παραγωγῆν.

3) Εἰς τὴν πιλοποιεῖαν πλὴν ἐνὸς ἐργαστασίου (εἰς τὴν ἔρευναν περιλαμβάνονται μόνον τὰ ἐργαστάσια καὶ ὄχι καὶ τὰ ἐργαστήρια) εἰς τὸ ὁποῖον παρασκευάζεται τὸ πύλημα, ἡ ἐργασία εἶναι περιοδικὴ καὶ διακόπεται ἐπὶ 3 μῆνας τὸ θέρος, κατὰ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο τὸ προσωπικὸν ἀπολύεται.

Ἡ πληρωμὴ καὶ εἰς τὴν πιλοποιεῖαν γίνεται κατ' ἀποκοπὴν ἐργασίας ἢ μὲ ἡμερομίσθιον

Διὰ τὴν βαφὴν τῶν φαθίνων πύλων, πληρώνεται τὸ τεμάχιον 0,80—1,20 καὶ ἡ λεπτὴ ψάθρα 3—3.50

Ἡ ἡμερησία παραγωγὴ, μὲ δεκάωρον ἐργασίαν, κυμαίνεται ἀπὸ 30—50 τεμάχια. Συνεπὼς τὸ ἡμερο-

μίσθιον εἶνε ἀπὸ 40—60 δραχ.

Εἰς τὸ γαρνίρισμα καὶ ῥαφήν φοδῶν ἔχουν ἡμερομίσθιον 25—50 καὶ αἱ βοηθοὶ 9—20.

Εἰς τὰς λοιπὰς βιοτεχνίας τὸ ἡμερομίσθιον κυμαίνεται ἀπὸ 30—45 δραχ. διὰ τὰς τεχνητρίας 20—30 τῶν βοηθῶν καὶ 8—15 τῶν μαθητευομένων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ὁ μέσος ὄρος τοῦ ἡμερομισθίου τῶν γυναικῶν τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἐπαγγέλματα εἶναι τῶν τεχνητριῶν τῶν μὲν πληρωνομένων κατ' ἀποκοπήν (μὲ τὸ κομμάτι) 30—45 δραχ. τῶν δὲ ἡμερομισθίων 25—35 δραχ. τῶν βοηθῶν 15—25 καὶ τῶν μαθητευομένων 8—15δρ.

Ἐκ τῆς αὐτοπροσώπου ἐξετάσεως τῶν ἐργατριῶν διεπίστωσα ὅτι πολλὰ ἐργαζόμενα ἐπὶ 9—10 ἔτη λαμβάνουν ἡμερομίσθιον μόλις 25—35 δραχ. Ἐὰν εἰς τινὰς παρατηρεῖται ὑψωσις ἡμερομισθίου ἀπὸ 50—60 δραχ. τοῦτο εἶνε ἐλάχιστον ποσοστὸν ἐπὶ τῆς ὁλόκλητης, καὶ κερδίζεται κατόπιν πολυχρονίου πείρας καὶ **πολυῶρου ἐργασίας.**

Τὸ ἀνωτέρω ἡμερομίσθιον εἶνε πλέον ἢ ἀνεπαρκές διὰ τὴν ἀντιμετοπίσθη ἢ ἐργάτρια τὰς σημερινὰς ἰδίαι βιωτικὰς ἀνάγκας, δεδομένου μάλιστα ὅτι αἱ πλείσται εἶνε χῆραι καὶ ὀρφανά.

Ἡ ἀνεπάρκεια δὲ αὕτη καὶ μόνη ἐξαναγκάζει πολλὰς ἢ τὰς τρέπωνται εἰς ἄλλης φύσεως ἐπαγγέλματα μᾶλλον ἐπικερδῆ ἢ τὰ ἀλλάσσουν ἐργαστάσιον, διὰ μικρὰν ἔστω αὐξήσιν ἐπὶ τοῦ ἡμερομισθίου των.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξειδικευμένων ἐργατριῶν σὺν τῷ χρόνῳ ἀντὶ τῆς αὐξάνης, ἐλαττοῦται, καὶ ἡ ἔλλειψις τεχνικῶς μορφωμένου προσωπικοῦ εἶναι αἰσθητὴ εἰς ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα τὰ ἀπαιτοῦνται ἐξ εἰδικέων τινά.

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τοῦ τεχνικῶς μορφωμένου προσωπικοῦ θ' ἀναπληρώσουν ἐν μέρει αἱ μελετώμεναι ἐπαγγελματικαὶ σχολαὶ τῶν ὀπίστων ἢ ὠφελιμότης θὰ εἶναι μεγάλη καὶ ἀπὸ ἐργατικῆς καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀπόψεως.

ANNA ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ